

Regeringens proposition

2008/09:148

Säljstödjande finansiering

Prop.
2008/09:148

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 12 mars 2009

Fredrik Reinfeldt

Mats Odell
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att det införs ett ytterligare undantag från tillståndsplikt i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Undantaget avser s.k. säljstödjande finansiering. Undantaget innebär att ett företag inte driver tillståndspliktig finansieringsrörelse, om det tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp. Det gäller dock bara under förutsättning att koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet och att företaget som tillhandahåller finansieringen lånar upp medel från allmänheten bara genom att ge ut överlåtbara värdepapper med en löptid på minst ett år.

I propositionen föreslås vidare att företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten för sin kreditgivningsverksamhet inte längre ska anses driva tillståndspliktig finansieringsrörelse. Detta åstadkoms genom en ändring av definitionen av finansieringsrörelse i lagen om bank- och finansieringsrörelse.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2009. Kreditmarknadsföretag som vid lagens ikraftträdande har tillstånd att driva sådan finansieringsrörelse som genom ändringarna inte längre blir tillståndspliktig ska dock få behålla detta tillstånd.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	6
3	Ärendet och dess beredning	7
4	Bakgrund	8
5	Ericssons skrivelse	12
6	Undantag för säljstödjande finansiering	14
7	Tillämpligheten av lagen om anmälningsskyldighet avseende viss finansiell verksamhet	22
7.1	Frågeställningen	22
7.2	Undantag för säljstödjande finansiering?	22
8	Tillståndsskyldighet för ett företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten?	24
8.1	Gällande rätt	24
8.2	Ändrad definition av finansieringsrörelse?	24
9	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	30
10	Konsekvenser	31
10.1	Ekonomiska konsekvenser för företag som direkt träffas av lagförslagen	31
10.2	Ekonomiska konsekvenser för Finansinspektionen	31
10.3	Ekonomiska konsekvenser för Konsumentverket	32
10.4	Ekonomiska konsekvenser för företagets kunder	32
10.5	Andra aktörer som indirekt påverkas av lagförslaget	32
11	Författningskommentar	33
11.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	33
Bilaga 1	Promemorians (Ds 2008:59) lagförslag	35
Bilaga 2	Remissinstanser som haft möjlighet att yttra sig över promemorian Säljstödjande finansiering, Ds 2008:59	37
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag	38
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	41
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 2009	43

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2008/09:148

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

2. lag om ändring i lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Härigenom föreskrivs¹ att 1 kap. 4 § och 2 kap. 3 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.4 §²

Med finansieringsrörelse avses rörelse i vilken det ingår näringsverksamhet som har till ändamål att

1. ta emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten, *direkt eller indirekt via ett företag med vilket det finns ett nära samband*, och

2. lämna kredit, ställa garanti för kredit eller i finansieringssyfte förvärva fordringar eller upplåta lös egendom till nyttjande (leasing).

Nära samband skall anses finnas mellan företag som ingår i samma koncern eller på annat sätt har, genom gemensamt ägande, avtal eller liknande, sådan samhörighet att den ekonomiska utvecklingen för ägaren eller ett eller flera av företagen är väsentligen beroende av utvecklingen i ett eller flera av de andra företagen.

2 kap.

3 §

Tillstånd enligt denna lag behövs inte för finansieringsrörelse som drivs av

1. en bank,
2. ett utländskt bankföretag som har tillstånd att driva bankrörelse i Sverige enligt 4 kap. 4 §,
3. ett försäkringsföretag, ett värdepappersföretag, Svenska skeppshypotekskassan eller en pantbank enligt pantbankslagen (1995:1000), i den utsträckning det är tillåtet enligt den för dem tillämpliga lagstiftningen,
4. ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds
4. ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (omarbetning) (EUT L 177, 30.6.2006, s. 1, Celex 32006L0048), senast ändrat genom direktiv 2008/24/EG (EUT L 81, 20.3.2008, s. 38, Celex 32008L0024).

² Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

eller varor som framställs eller säljs av företaget,

eller varor som framställs eller säljs av

Prop. 2008/09:148

- a) företaget, eller
- b) ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att
 - koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet, och
 - företaget som tillhandahåller finansieringen lånar upp medel från allmänheten bara genom att ge ut sådana överlåtbara värdepapper som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 b lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden med en löptid på minst ett år,

5. ett aktiebolag eller en ekonomisk förening om

a) verksamheten består i att vid enstaka tillfällen förvärva fordringar, och

b) medel för verksamheten inte löpande anskaffas från allmänheten,

6. ett företag som bara finansierar andra företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet,

7. en ekonomisk förening, vilken

a) som medlemmar vid varje tillfälle har högst 1 000 fysiska personer,

b) som medlemmar antar bara personer som ingår i en i förväg identifierbar begränsad krets som också anges i föreningens stadgar,

c) tar emot återbetalningspliktiga medel bara från medlemmarna eller från finansiella företag, och

d) har till ändamål bara att med sådana medel som avses i c tillgodose finansieringsbehov hos medlemmarna.

Undantagen enligt första stycket 5 och 7 för rörelse som drivs av aktiebolag eller ekonomisk förening gäller även för sådan rörelse som drivs av motsvarande utländska företag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.

2. Ett tillstånd för ett kreditmarknadsföretag att driva finansieringsrörelse som gäller vid ikraftträdandet ska fortsätta att gälla.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:298) om
införande av lagen (2004:297) om bank- och
finansieringsrörelse

Prop. 2008/09:148

Härigenom föreskrivs att 29 § lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2009.

Enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse behöver den som avser att driva finansieringsrörelse tillstånd av Finansinspektionen innan rörelsen får påbörjas. Rörelsen står sedan under Finansinspektionens tillsyn. Det är emellertid inte all finansieringsrörelse som fordrar tillstånd. Av en övergångsbestämmelse i 29 § lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse framgår t.ex. att det t.o.m. den 30 juni 2009 inte behövs tillstånd för finansieringsrörelse som drivs av ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet och att företaget bara indirekt, via ett företag med vilket det finns ett nära samband, tar emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten.

Inom Finansdepartementet utarbetades en promemoria dels om vilka regler som bör gälla för företag inom icke finansiella koncerner som driver finansieringsrörelse när detta undantag löper ut, dels om definitionen av finansieringsrörelse ska inkludera indirekt upplåning (Ds 2008:59 Säljstödjande finansiering). Vid arbetet med den promemorian beaktades skrivelser från Ericsson Credit AB, i vilka företaget beskrivit sin verksamhet och lämnat synpunkter på hur en reglering som ersätter övergångsbestämmelserna skulle kunna utformas. Dessutom skedde ett samråd med Ericsson, Volvo, Svenskt Näringsliv, Finansbolagens Förening och Finansinspektionen. Vidare inhämtades information om hur regleringen av säljstödjande verksamhet m.m. utformats i några andra stater inom EES. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En remissammanställning finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2008/4191).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 19 februari 2009 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 3*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*.

Definitionen av finansieringsrörelse

Lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse trädde i kraft den 1 juli 2004. Ett centralt begrepp i den lagen är finansieringsrörelse. Med finansieringsrörelse avses enligt 1 kap. 4 § nämnda lag rörelse i vilken det ingår näringsverksamhet som har till ändamål att

1. ta emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten, direkt eller indirekt via ett företag med vilket det finns ett nära samband, och

2. lämna kredit, ställa garanti för kredit eller i finansieringssyfte förvärva fordringar eller upplåta lös egendom till nyttjande (leasing).

Nära samband ska anses finnas mellan företag som ingår i samma koncern eller på annat sätt har, genom gemensamt ägande, avtal eller liknande, sådan samhörighet att den ekonomiska utvecklingen för ägaren eller ett eller flera av företagen är väsentligen beroende av utvecklingen i ett eller flera av de andra företagen.

Finansieringsrörelse är som regel tillståndspliktig och ska stå under tillsyn av Finansinspektionen. För en sådan rörelse gäller ett antal specifika rörelseregler. Dessa finns bl.a. i lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar.

Undantag från tillståndsplikt för säljstödjande finansiering

Även om viss verksamhet faller under definitionen av finansieringsrörelse i lagen om bank- och finansieringsrörelse kan den vara undantagen från tillståndsplikt enligt 2 kap. 3 § samma lag. I den bestämmelsen görs undantag för bl.a. företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av *företaget i fråga*. Ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs – inte av företaget i fråga – utan av ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp undantas emellertid inte från tillståndsplikt enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse. Av övergångsbestämmelsen i 29 § lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse framgår dock att t.o.m. den 30 juni 2009 behövs inte tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse för finansieringsrörelse som drivs av ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av ett *annat företag i samma koncern* eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet och att företaget bara indirekt, via ett företag med vilket det finns ett nära samband, tar emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten.

Det bör i detta sammanhang noteras att ett företag som lämnar krediter och finansierar sin verksamhet på annat sätt än genom att – direkt eller indirekt – låna upp medel från allmänheten över huvud taget inte driver

finansieringsrörelse. Ett sådant företag behöver alltså inte tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse. Ett företag som använder egna medel eller som lånar pengar av t.ex. en bank eller ett kreditmarknadsföretag lånar inte upp medel från allmänheten.

I det följande redovisas vad som anfördes som bakgrund till de nämnda undantagsbestämmelserna av regeringen (prop. 2002/03:139 s. 228 ff) och av riksdagen (bet. 2003/04:FiU15 s. 19 ff).

Regeringens förslag 2003

I juni 1995 tillsatte regeringen en kommitté (Banklagskommittén) med uppdrag att utreda bl.a. behovet av ändringar i det regelverk som styr framför allt bankers och andra kreditinstituts verksamhet. Banklagskommittén lämnade bl.a. betänkandet *Reglering och tillsyn av banker och kreditmarknadsföretag* (SOU 1998:160). I en promemoria som utarbetades inom Finansdepartementet (Reformerade bank- och finansieringsrörelseregler, Ds 2002:5) omarbetades flera av förslagen i betänkandet, bl.a. till följd av synpunkter framförda under remissbehandlingen av betänkandet.

Banklagskommittén föreslog en ny definition av finansieringsrörelse. Som ett komplement till denna definition föreslog Banklagskommittén att tillstånd inte skulle krävas för finansiering i form av anstånd med betalning av köpeskilling eller finansiering i samband med avsättning i något led av varor som framställs eller säljs av ett företag eller i samband med tjänster som säljs av företaget. Som skäl för detta anförde kommittén att verksamheten hade så lågt skyddsvärde att den inte behövde regleras.

I departementspromemorian frångicks dock Banklagskommitténs förslag. I den föreslogs att ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av företaget i fråga inte ska behöva tillstånd för verksamheten. Ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som säljs – inte av företaget i fråga – utan av ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp undantogs emellertid inte från tillståndsplikt, eftersom det bedömdes vara en förändring av gällande rätt som inte var förenlig med EG-rättens definition av kreditinstitut. Definitionen av kreditinstitut behandlas i avsnitt 6 i denna proposition.

Mot bedömningen i departementspromemorian invände Finansbolagens Förening att det var nödvändigt att införa ett undantag från tillståndskrav när en koncern fungerar som en enhet men delar upp verksamheten i skilda juridiska personer och där finansieringen tillhandahålls av ett av koncernföretagen samtidigt som tjänsterna erbjuds eller varorna säljs av ett annat eller andra företag inom koncernen. Regeringen uttalade en viss förståelse för föreningens synpunkt att koncernen borde behandlas som en enhet, men ansåg att övervägande skäl talade för den bedömning som gjordes i promemorian. Regeringen föreslog därför i prop. 2002/03:139 inte någon ändring av promemorians förslag.

Finansutskottet tillstyrkte regeringens förslag att tillstånd inte ska krävas för bolag som ger kredit till kunder som köper bolagets egna varor eller tjänster.

Under beredningen av propositionen i Finansutskottet framfördes emellertid av företrädare för Ericsson Treasury Services Aktiebolag (Ericsson Treasury) m.fl. att undantaget från tillståndsplikt som gäller ett företags kreditgivning till dess egna kunder borde utvidgas till att omfatta även situationen när krediter ges till kunder till andra företag inom koncernen för köp av dessa företags varor och tjänster. På så sätt skulle det system som redan gällde behållas. Skälet angavs vara att ett utvidgat undantag möjliggjorde att kundkreditverksamheten inom en koncern kunde centraliseras och effektiviseras. Det påpekades vidare av Ericsson Treasury att det är ologiskt att undanta kreditgivning som sker till kunder i samma bolag som det som säljer varorna men inte ifall kreditgivningen samlas i ett gemensamt bolag.

Utskottet konstaterade att enligt regeringens förslag omfattades denna verksamhet inte av tillståndsplikt enbart om medel inte lånas upp från allmänheten. Förekom upplåning från allmänheten, även indirekt, t.ex. via en "internbank", krävdes enligt förslaget tillstånd. Utskottet anförde att denna ordning hindrar en effektiv hantering av kundkrediter inom industriella koncerner och försvårar för företagen att ordna med kundkrediter, som är en viktig förutsättning vid försäljning av varor och tjänster.

Utskottet konstaterade vidare att det i propositionen inte fanns någon redogörelse för hur frågan regleras i andra länder. Det har, anförde utskottet, gjorts gällande av Ericsson Treasury m.fl. att förslaget eventuellt innebär en konkurrensbegränsning för svenska företag. Utskottet ansåg, med hänsyn till vad som anförts, att mycket talade för att tills vidare behålla dåvarande tillämpning, men att regeringen ytterligare borde analysera frågan, bl.a. var det osäkert om förslaget var förenligt med EG-rätten. Utskottet föreslog därför en bestämmelse i lagen om införande av lagen om bank- och finansieringsrörelse, som innebar att berörda företag fick fortsätta att bedriva verksamhet t.o.m. den 30 juni 2006. Utskottet ansåg att regeringen i god tid före denna tidpunkt borde återkomma till riksdagen med ställningstagande och förslag rörande dessa företags verksamhet efter detta datum. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget.

I enlighet med riksdagens beslut infördes därför bestämmelsen i 29 § lagen om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, av vilken det framgick att t.o.m. den 30 juni 2006 behövdes inte tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse för finansieringsrörelse som drivs av ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet och att företaget bara indirekt, via ett företag med vilket det finns ett nära samband, tar emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten.

Regeringen behövde emellertid längre tid än till den 30 juni 2006 för att bereda frågan om eventuellt permanent undantag för finansieringsrörelse i nu aktuellt avseende. Det gällde såväl frågan om undantaget är förenligt med EG-rätten som den närmare utformningen av ett eventuellt undantag. En fullgod utredning av frågan bedömdes inte kunna klaras av före den tidpunkten. Övergångstiden i 29 § lagen om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse förlängdes därför till utgången av juni månad år 2008 (prop. 2005/06:121, bet. 2005/06:FiU29, rskr. 2005/06:250).

Därefter förlängdes övergångstiden till och med den 30 juni 2009, eftersom det behövdes ytterligare tid för att slutföra beredningen av frågan om det ska införas ett permanent undantag i stället för undantagsbestämmelsen (prop. 2007/08:59, bet. 2007/08:FiU29, rskr. 2007/08:168).

Ericsson Credit AB (Ericsson) har i en skrivelse till Finansdepartementet begärt att det ska införas ett permanent undantag för kundfinansiering inom industrikoncerner. Enligt Ericsson bör undantaget utformas så att det ger industrikoncerner större handlingsfrihet med avseende på koncerninterna omorganisationer än vad den nuvarande undantagsbestämmelsen medger.

Ericsson ser det som oerhört väsentligt att kunna behålla en central koncernhantering av sin kundfinansieringsverksamhet. Kreditriskengagemangen kan stundtals vara betydande och helt avgörande för att behålla marknadsandelar och konkurrenskraft. Ericsson betonar dock att detta endast är en säljstödande aktivitet. Det övergripande målet är alltid att initialt försöka förmå kunder och banker att arrangera finansiering utan Ericssons direkta medverkan. Enligt Ericsson kräver omvärldens konkurrenssituation i dag en självständig jakt efter effektiviseringsvinster. Ericsson behöver därför frihet att inom koncernen hantera och organisera den säljstödande kundfinansieringsverksamheten på bästa sätt med hänsyn till rådande marknads- och konkurrenssituation.

Det nuvarande undantaget innebär att kundfinansieringen inte kan ligga i samma bolag som det i vilket inlåning från allmänheten sker. Enligt Ericsson innebär detta en svårbegriplig skillnad mellan företag som har alla funktioner i samma bolag och koncerner där funktionerna samlas i separata bolag eller flera funktioner i samma bolag. För Ericssons del innebär det för närvarande att moderbolaget, som inrymmer bl.a. upplåningen, inte också kan inrymma kundfinansieringsfunktionen, vilket bl.a. utgör ett hinder för strävan att minska antalet legala enheter inom koncernen. Den nuvarande utformningen av lagen om bank- och finansieringsrörelse, utan hänsyn till övergångsbestämmelsen, innebär att kundfinansieringen bara kan läggas i ett producerande eller säljande bolag. Det innebär för Ericssons del (om inte ett nytt undantag införs) en ovälkommen uppdelning av den centraliserade kundfinansieringsfunktionen på ett antal olika bolag och alla fördelar med en central funktion skulle gå förlorade. De skäl som Ericsson redovisat inför Finansutskottet om varför det inte är ett alternativ för Ericsson att etablera ett tillståndspliktigt kundfinansieringsbolag gäller fortfarande.

Sammanfattningsvis önskar Ericsson att ett permanent undantag införs i lagen för kundfinansiering inom industrikoncerner som är neutralt i förhållande till koncernernas val av funktionsuppdelning. Som ett alternativ föreslår Ericsson att det i definitionen av finansieringsrörelse i 1 kap. 4 § lagen om bank- och finansieringsrörelse klargörs att ett industriföretags inlåning mot utgivande av värdepapper inte ska anses som mottagande av medel från allmänheten som avses i nämnda bestämmelse.

Ericsson påpekar också att lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet verkar kräva anmälningsplikt för det fall en koncern väljer att lägga sin kundfinansieringsverksamhet i ett särskilt bolag men inte om denna verksamhet utgör en avdelning av ett bolag som även har andra verksamheter. Ericsson anser att lagen om

anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet inte bör träffa kundfinansiering inom industrikoncerner över huvud taget och detta oavsett hur koncernen valt att organisera sig. Prop. 2008/09:148

Regeringens förslag: Ett företag driver inte tillståndspliktig finansieringsrörelse om det tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet och att företaget som tillhandahåller finansieringen lånar upp medel från allmänheten bara genom att ge ut överlåtbara värdepapper med en löptid på minst ett år.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen, Finansbolagens Förening, Företagarna, Svenskt Näringsliv, Ericsson Credit AB och Volvo Treasury AB* tillstyrker förslaget. *Svenskt Näringsliv, Ericsson Credit AB och Volvo Treasury AB* anser dock att bestämmelsen bör utformas på ett annat sätt än i promemorian. *Riksbanken, Konsumentverket och Svensk Handel* lämnar förslaget utan erinran eller kommenterar det inte. *Konkurrensverket* avstyrker förslaget med motiveringen att händelseutvecklingen på finansmarknaden snarare visar på ett behov av tillståndsplikt och tillsyn över finansiell verksamhet än lättnader i regleringen. *Svenska Bankföreningen* anser att undantaget för säljstödjande finansiering måste preciseras så att det enbart omfattar finansiering för att underlätta avsättningen av produkter eller tjänster som helt eller delvis är framställda eller utvecklade inom den egna koncernen. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* delar i huvudsak den bedömning som kommer till uttryck i promemorian, men anser att det finns anledning att närmare undersöka den eventuella inverkan EGRätten kan ha på förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Utgångspunkter

Med anledning av att övergångstiden för säljstödjande finansiering i 29 § lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse snart löper ut, finns det anledning att ta ställning till hur den framtida regleringen av företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av ett företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp ska se ut. Ett alternativ skulle kunna vara att inte införa någon ny bestämmelse när övergångstiden löpt ut. Det bedöms dock redan mot bakgrund av de skäl riksdagen redovisat inte vara godtagbart. Ett annat alternativ skulle kunna vara att permanenta den nuvarande övergångsbestämmelsen, dvs. att göra undantag från tillståndsplikten för företag som tillhandahåller säljstödjande finansiering inom en icke-finansiell koncern och finansierar denna verksamhet genom att indirekt låna upp medel från allmänheten. Ett tredje alternativ skulle kunna vara att gå ett steg längre och införa ett undantag för företag i

icke-finansiella koncerner som – direkt eller indirekt – lånar upp medel från allmänheten och tillhandahåller finansiering av övriga koncernbolags avsättning av varor och tjänster.

En allmän utgångspunkt bör vara att lagstiftningen om möjligt ska vara neutral till den organisatoriska struktur som ett företag har valt för driften av sin rörelse. Ett annat sätt att uttrycka det är att utgångspunkten bör vara att rörelsen om möjligt ska behandlas på samma sätt oavsett om den bedrivs i ett enda företag eller om den, såsom i en koncern, har delats upp mellan flera olika företag. Det kan dock finnas skäl som talar emot en sådan lösning. Ett sådant skäl kan vara att riskerna med en viss verksamhet ökar när den koncentreras till ett företag. Ett annat skäl kan vara att det finns legala hinder mot en sådan lösning, t.ex. i EG-rätten.

I det följande behandlas frågan om verksamhetens skyddsvärde och skyddsbehov medför att den behöver regleras och hur den slutsats som dras förhåller sig till EG-rätten. I anslutning till den sistnämnda bedömningen redovisas även en undersökning om regleringen i några andra EES-stater.

Skyddsvärde och skyddsbehov

Ändamålet för regleringen av finansieringsrörelse i lagen om bank- och finansieringsrörelse är att skydda funktionen kreditförsörjning. För att en reglering ska vara motiverad krävs att det finns både skyddsvärde och skyddsbehov. Skyddsvärdet speglar den betydelse en viss funktion i det finansiella systemet har för samhällsekonomin. Skyddsbehovet avser behovet av att skydda en funktion genom reglering. Skyddsbehovet ökar med störningskänsligheten i de skyddsvärda verksamheterna.

Det undantag från tillståndsplikt som diskuteras här – dvs. ett eventuellt undantag för ett företag som finansierar varor eller tjänster som säljs av andra företag inom samma koncern – kommer att träffa bl.a. finansiering mellan näringsidkare av mer kostsamma produkter, t.ex. 3G-system, lastbilar etc. Det kommer emellertid även att bli tillämpligt när en näringsidkare lämnar kredit till en konsument i samband med försäljning av varor och tjänster. Finansieringen till konsumenter kan avse bl.a. kapitalvaror, såsom bilar och hemelektronik, men även konsumtionsvaror såsom livsmedel, bränslen och böcker. Som regel påverkas köparen i dessa fall inte i någon större omfattning av säljarens konkurs. Det torde dessutom finnas goda möjligheter att finna nya leverantörer av produkter och krediter. Vid kreditgivning mot konsumenter är dessutom konsumentkreditlagen (1992:830) tillämplig, vilket förutsätts ge kredittagande konsumenter ett tillräckligt skydd. Vi gör därför bedömningen att den kreditgivning m.m. som syftar till att underlätta avsättningen av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp inte har ett sådant skyddsvärde att den motiverar reglering. Händelseutvecklingen på finansmarknaderna under senare tid utgör i och för sig skäl att analysera orsakerna till problemen och om förändringar av regelverket, inklusive tillståndsplikt och tillsyn, är önskvärt. Att generellt skärpa tillstånds- och tillsynskrav, utan en sådan analys, är dock inte lämpligt. Till skillnad från *Konkurrensverket* anser vi

att händelserna på finansmarknaderna inte visat att en annan bedömning bör göras avseende skyddsvärdet i nu aktuellt avseende. Om enbart finansieringsverksamhetens skyddsvärde och skyddsbehov beaktas, är det alltså möjligt att göra ett generellt undantag för säljstödjande finansiering inom icke finansiella koncerner.

Det skulle dock kunna invändas att det sätt på vilket företaget lånar upp medel från allmänheten (via obligationer eller insättningar på konto) påverkar behovet av att reglera verksamheten. Så bedöms dock inte vara fallet, eftersom det finns särskilda regler till skydd för insättare och andra investerare. Ett företag kan t.ex. ge ut överlåtbara värdepapper såsom obligationer, och omfattas då av prospektreglerna i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument eller motsvarande utländska bestämmelser. Prospektreglerna syftar bl.a. till att skydda investerarna. Företaget kan också bedriva inlåningsverksamhet, dvs. ta emot återbetalningspliktiga medel som efter uppsägning är tillgängliga för fordringsägaren inom högst ett år. Det ska i så fall följa bestämmelserna i lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet. Bestämmelserna i den lagen syftar bl.a. till att skydda de personer som satt in pengar i företaget. Den lagen gäller emellertid inte för inlåningsverksamhet för vilken det ska upprättas prospekt enligt lagen om handel med finansiella instrument eller motsvarande utländska bestämmelser. Ett inlåningsföretag får dock inte ta emot mer än 50 000 kronor från varje konsument. Någon motsvarande begränsning gäller dock inte om inlåningen tas emot från ett företag. Av 1 kap. 7 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse framgår vidare att det i andra fall än de som anges ovan är förbjudet att ta emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten, om inte annat är föreskrivet (se t.ex. lagen [2007:528] om värdepappersmarknaden).

EG-rätten

Som har nämnts i det föregående definierar kreditinstitutsdirektivet kreditinstitut som ett företag vars verksamhet består i att från allmänheten ta emot insättningar eller andra återbetalbara medel och att bevilja krediter för egen räkning (artikel 4.1 a). Begreppet återbetalbara medel omfattar såväl insättningar som obligationer och andra jämförbara värdepapper (se skäl 6 till kreditinstitutsdirektivet).

Enligt definitionen krävs det alltså inte uttryckligen tillstånd för ett företag som *indirekt* lånar upp medel från allmänheten. Alla företag som *direkt* lånar upp medel från allmänheten och lämnar kredit torde inte heller behöva behandlas som kreditinstitut. Avsikten har knappast varit att definitionen ska träffa verksamhet som inte har något självständigt syfte vid sidan om den huvudsakliga verksamheten. Att så inte är fallet har för övrigt konstaterats i förarbetena till lagen om bank- och finansieringsrörelse (prop. 2002/03:139 s. 220 f). Svårigheten ligger dock inte i att konstatera att det finns ett visst handlingsutrymme, utan i att ange exakt var gränsen går.

Den säljstödjande verksamhet som nu diskuteras är å ena sidan underordnad en annan verksamhet i koncernen, t.ex. tillverkningsindustri, och ett sätt att få avsättning för produkter som säljs av ett

företag i en koncern. Den har alltså inte något självständigt syfte vid sidan av denna verksamhet. Av detta följer att EG-rätten inte synes lägga något hinder i vägen för ett generellt undantag för säljstödande finansiering. Å andra sidan har verksamheten ett självständigt syfte för företaget i fråga. Med den utgångspunkten skulle verksamheten alltså fordra tillstånd. EG-rätten ger dock inte något uttryckligt svar på vilket av dessa alternativ som är det rätta. Det får i stället göras vid en samlad bedömning av omständigheterna (se nedan). I detta sammanhang är det dock av intresse att redovisa hur regleringen ser ut i några andra EES-stater än Sverige.

Regleringen i andra stater inom EES

I oktober 2007 skickade Finansdepartementet via Group de Contact (en arbetsgrupp under Committee of European Banking Supervisors [CEBS]) ut ett dokument i vilket myndigheter i 34 stater, däribland de 30 EES-staterna, tillfrågades om hur den nationella regleringen av säljstödande finansiering är utformad. Av de tillfrågade myndigheterna svarade 17. Det bör observeras att svaren inte nödvändigtvis beskriver hur myndigheterna tolkar kreditinstitutsdirektivets definition av kreditinstitut. En stat kan nämligen välja att reglera fler företag som kreditinstitut än kreditinstitutsdirektivet kräver. Svaren ger dock en bild av vilka lösningar som ansetts ändamålsenliga i de olika staterna. I det följande redovisas hur utfallet av enkäten har uppfattats. Det bör noteras att de svar som erhållits, bara beskriver en mindre del av regleringen i de andra staterna. På andra områden än de som svaren avser, kan det dock finnas regler som påverkar den totala regelbördan.

Av svaren framgår att ett företag som tillhandahåller krediter i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av företaget behandlas på följande sätt.

- a. Om företaget *lånar upp medel från allmänheten* är verksamheten inte tillståndspliktig i någon av staterna.
- b. Om företaget samtidigt *lånar upp medel från allmänheten* är verksamheten tillståndspliktig i en tydlig majoritet av staterna.
- c. Om företaget *indirekt lånar upp medel från allmänheten* är verksamheten inte tillståndspliktig i en tydlig majoritet av staterna.

Av svaren framgår vidare att ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp behandlas på följande sätt.

- a. Om företaget *inte lånar upp medel från allmänheten* är verksamheten inte tillståndspliktig i en tydlig majoritet av staterna.
- b. Om företaget samtidigt *lånar upp medel från allmänheten* är verksamheten tillståndspliktig i en tydlig majoritet av staterna.
- c. Om företaget *indirekt lånar upp medel från allmänheten* är verksamheten inte tillståndspliktig i en tydlig majoritet av staterna.

Av svaren på enkäten framgår att i en majoritet av staterna behandlas inte ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av ett *annat företag i samma koncern* eller motsvarande utländska företagsgrupp som kreditinstitut, om företaget bara indirekt lånar upp medel från allmänheten. Detta ger, tillsammans med det som i det föregående har anförts om skyddsvärde/skyddsbehov och EG-rätten, ett betydande stöd för att i vart fall permanenta bestämmelsen i 29 § lagen om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Frågan är emellertid om det finns förutsättningar för att utvidga undantaget ytterligare.

Som har nämnts i det föregående behandlar en majoritet av staterna ett företag som lånar upp från allmänheten och lämnar krediter för avsättning av tjänster som erbjuds *eller varor som framställs eller säljs av företaget* som kreditinstitut. Detta skiljer sig från svensk rätt. I detta lagstiftningsärendet finns det emellertid inte anledning att ompröva den bedömning som gjorts i tidigare lagstiftningsärenden, nämligen att den nuvarande svenska regleringen är förenlig med EG-rätten.

En tydlig majoritet av staterna behandlar även ett företag som direkt lånar upp medel från allmänheten och ägnar sig åt säljstödande finansiering avseende andra koncernföretags varor och tjänster, som kreditinstitut. Som Ericsson anför finns det dock några stater, bl.a. Storbritannien, som inte behandlar utgivande av värdepapper (t.ex. obligationsupplåning) som upplåning från allmänheten.

Om hänsyn bara tas till regleringen i en majoritet av de övriga medlemsstaterna, tycks utrymmet att gå längre än vad som framgår av övergångsbestämmelsen vara begränsat. Emellertid finns anledning att skilja mellan upplåning från allmänheten som sker genom utgivande av överlåtbara värdepapper och annan upplåning (t.ex. inlåning på konto). Stora industrikoncerner finansierar ofta sin verksamhet genom att ge ut obligationer och andra överlåtbara värdepapper eller penningmarknadsinstrument. Denna verksamhet sköts normalt av en s.k. "internbank". Det bedöms rimligt att de medel som "internbanken" lånar upp på detta sätt får användas både för att finansiera de övriga företagens verksamhet (t.ex. tillverkningen av produkter) och finansieringen av avsättningen av produkterna till slutkund (t.ex. krediter) utan att verksamheten fordrar tillstånd. Risken för kreditförsörjningen eller investerarna torde inte öka nämnvärt av att den säljstödande finansieringen får tillhandahållas av ett företag som direkt finansierar sig genom sådan upplåning från allmänheten ("internbanken" eller ett separat företag) jämfört med om den säljstödande finansieringen läggs i ett separat företag som indirekt finansierar sig genom upplåning från allmänheten.

De "överlåtbara värdepapper" som avses här är sådana som anges i 1 kap. 4 § första stycket 2 b lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, dvs. värdepapper som kan bli föremål för handel på kapitalmarknaden, t.ex. obligationer och andra skuldförbindelser, inklusive depåbevis för sådana värdepapper. Betalningsmedel omfattas dock inte definitionen av överlåtbara värdepapper. Med penningmarknadsinstrument avses enligt 1 kap. 4 § första stycket 3 samma lag statsskuldväxlar, inlåningsbevis, företagscertifikat och andra instrument

som normalt omsätts på penningmarknaden, dock inte betalningsmedel. Eftersom en förutsättning för att företetsen ska vara ett penningmarknadsinstrument är att det är fråga om ett instrument, är sådana deposits som handlas på penningmarknaden inte penningmarknadsinstrument. Det går inte att ha en deposit registrerad på ett avstämningskonto hos VPC, en depå eller något annat system för kontoföring av finansiella instrument. Det är i stället fråga om en företetselse som ligger närmare inlåning på bankkonto än att vara ett finansiellt instrument.

Definitionerna av överlåtbart värdepapper och penningmarknadsinstrument överlappar i viss mån varandra. Ett penningmarknadsinstrument kan därför samtidigt vara ett överlåtbart värdepapper (prop. 2006/07:115 s. 288). Enligt bestämmelserna i 2 kap. lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument ska som huvudregel ett prospekt upprättas när överlåtbara värdepapper erbjuds till allmänheten eller tas upp till handel på en reglerad marknad. Bestämmelserna om prospekt i lagen om handel med finansiella instrument är dock inte tillämpliga på penningmarknadsinstrument med kortare löptid än ett år. Vidare behöver prospekt inte upprättas i vissa andra särskilt angivna fall när överlåtbara värdepapper erbjuds till allmänheten, bl.a. om erbjudandet riktas bara till kvalificerade investerare, erbjudandet riktas till mindre än hundra fysiska eller juridiska personer i en stat inom EES eller erbjudandet faller under vissa beloppsgränser (se 2 kap. 3–5 §§ lagen om handel med finansiella instrument).

I promemorian görs bedömningen att det är förenligt med EG-rätten att tillåta ett företag som ingår i en icke finansiell koncern att utan krav på tillstånd tillhandahålla finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, om företagen finansierar den verksamheten genom utgivande av sådana överlåtbara värdepapper och penningmarknadsinstrument som har nämnts ovan. Sådan verksamhet är enligt promemorian att anse som ett naturligt led i en industrikoncerns verksamhet och underordnad koncernens huvudsakliga verksamhet. Syftet med den EG-rättsliga regleringen har knappast varit att begränsa möjligheten för en industrikoncern att organisera sin verksamhet på ett effektivt sätt om de alternativ som står till buds är förenade med samma risker. För att få en tydligare avgränsning mot inlåningsliknande verksamhet enligt lagen om inlåningsverksamhet, bör dock enligt promemorian ytterligare en begränsning gälla, nämligen de överlåtbara värdepapperen och penningmarknadsinstrumenten ska ha en löptid om minst ett år. Penningmarknadsinstrument med kortare löptid omfattas inte alls av prospektreglerna i lagen om handel med finansiella instrument.

Enligt promemorian skulle det också kunna övervägas att göra undantagsbestämmelsen tillämplig även när finansieringen sker genom utgivande av andra värdepapper än de som är överlåtbara i den mening som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 b lagen om värdepappersmarknaden eller genom insättningar på konton. Det skulle innebära en fullständig symmetri mellan den situationen att finansieringen och försäljningen hanteras inom ett och samma bolag och den situationen att verksamheten är uppdelad mellan olika företag i samma koncern. I den

situationen skulle bestämmelserna i lagen om inlåningsverksamhet bli tillämpliga och ge ett grundläggande skydd för investerarna. Detta bedöms dock i promemorian vara ett alternativ som svårligen går att förena med EG-rätten.

Enligt *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* bör det närmare undersökas vilken inverkan EG-rätten kan ha på ett förslag avseende säljstödande finansiering. Vi anser emellertid någon ytterligare utredning av det slaget inte är nödvändig och ansluter oss till den bedömning som görs i promemorian i fråga om innebörden av EG-rätten.

I promemorian anförts att undantaget bara bör vara tillämpligt på företag som ingår i koncerner som inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet. Det är samma lösning som har valts för "internbanker". Utgångspunkten är nämligen att det företag i en koncern som lånar upp medel från allmänheten och lånar dem vidare till andra företag i koncernen (en "internbank") omfattas av definitionen av finansieringsrörelse. Enligt 2 kap. 1 § 6 lagen om bank- och finansieringsrörelse görs det emellertid undantag från tillståndsplikten för företag som bara finansierar andra företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupper, men bara om koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet.

Med hänvisning till det som i det föregående anförts om skyddsvärde och skyddsbehov och med beaktande av EG-rätten föreslås i promemorian att det införs en ny undantagsbestämmelse enligt vilken ett företag inte driver tillståndspliktig finansieringsrörelse om det tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet och att företaget som tillhandahåller finansieringen lånar upp medel genom att ge ut överlåtbara värdepapper med en löptid på minst ett år.

Av den bestämmelse som föreslås i promemorian, framgår vilken typ av upplåning ett företag som lämnar kredit etc. får ägna sig åt utan att omfattas av tillståndsplikt enligt nämnda lag. *Svenskt Näringsliv*, *Ericsson Credit AB* och *Volvo Treasury* anser dock att bestämmelsen bör formuleras om så att den anger vad som inte är tillåtet i stället för vad som är tillåtet. Den lagstiftningstekniken har dock den nackdelen att det skulle vara nödvändigt att göra en heltäckande uppräkningslista av vilken upplåning ett företag inte får ägna sig åt för att vara undantagen från tillståndsplikt. Dit hör exempelvis inlåning, utgivande av överlåtbara värdepapper som inte kan bli föremål för handel på kapitalmarknaden och instrument som normalt inte omsätts på penningmarknaden. Det kan inte uteslutas att den lagstiftningstekniken inte blir heltäckande, blir inaktuell på grund av utvecklingen av nya instrument eller vållar tolkningsproblem.

Vi anser att bestämmelsen som föreslås i promemorian på ett tydligt sätt uttrycker vilken upplåning ett företag får ägna sig åt utan att den säljstödande finansieringen blir tillståndspliktig.

Svenska Bankföreningen anser att förslaget bara ska omfatta finansiering för att underlätta avsättningen av produkter eller tjänster som är helt eller delvis framställda eller utvecklade inom den egna koncernen.

Det befintliga undantaget för säljstödande finansiering omfattar dock finansiering i samband med ”avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av företaget”. Det framstår enligt vår mening inte som motiverat att begränsa undantagsbestämmelsen för säljstödande koncernfinansiering mer än vad som följer av det befintliga undantaget för varor som säljs och finansieras av samma företag.

Mot bakgrund av vad som anförts i det föregående anser vi att bestämmelsen bör utformas på det sätt som föreslås i promemorian.

7.1 Frågeställningen

I avsnitt 6 föreslås ett undantag för företag som tillhandahåller finansiering av tjänster som tillhandahålls eller varor som framställs eller säljs av företaget eller ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp (säljstödjande finansiering). De företag som undantas enligt den lagen kan dock komma att i stället omfattas av lagen (1996:1006) om anmälningssplikt avseende viss finansiell verksamhet (anmälningslagen). I detta avsnitt behandlas frågan om även anmälningslagen bör innehålla att undantag som avser säljstödjande finansiering.

7.2 Undantag för säljstödjande finansiering?

Regeringens bedömning: Det bör inte göras någon ändring av lagen (1996:1006) om anmälningssplikt avseende viss finansiell verksamhet.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna lämnar inte några specifika synpunkter på promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt lagen om anmälningssplikt avseende viss finansiell verksamhet (anmälningslagen) framgår att en fysisk eller juridisk person som är ett finansiellt institut ska anmäla verksamheten till Finansinspektionen. Ett finansiellt institut är en fysisk eller juridisk person som ägnar sig åt valutaväxling, penningöverföring eller annan finansiell verksamhet. Med finansiell verksamhet avses yrkesmässig verksamhet som huvudsakligen består i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2, 3 och 5–12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Till dessa verksamheter hör bl.a. att lämna och förmedla kredit, medverka till finansiering, t.ex. genom att förvärva fordringar och upplåta lös egendom till nyttjande. Om ett företag är anmälningspliktigt ställs det bl.a. krav på att ägare och ledning är lämpliga och att företaget ska vidta åtgärder för att medverka till att förhindra penningtvätt. Ett företag som anmält sin verksamhet enligt anmälningslagen står inte under tillsyn av Finansinspektionen. Företagen har dock bl.a. en viss uppgiftsskyldighet mot inspektionen. Sedan den 1 april 2008 får inspektionen, när den anser att det är nödvändigt, genomföra en undersökning hos företaget i fråga. En sådan undersökning får dock bara omfatta den verksamhet som är anmälningspliktig. Finansinspektionen har också särskilda redskap för att se till att reglerna följs. Dit hör bl.a. möjligheten att förelägga företaget att rätta till det förhållande som brister eller att upphöra med den anmälningspliktiga verksamheten. Ett föreläggande får förenas med vite.

Bestämmelserna i anmälningsslagen har tillkommit i syfte att införliva regler i EG-rätten. De ifrågavarande EG-reglerna finns numera i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism (tredje penningtvättsdirektivet). Penningtvättsdirektivet ska tillämpas på bl.a. finansiella institut. Enligt direktivet är ett finansiellt institut ett företag som inte är ett kreditinstitut och vars huvudsakliga verksamhet består i att bedriva en eller flera verksamheter som anges i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (omarbetning). Dessa verksamheter motsvarar de finansiella verksamheterna enligt anmälningsslagen.

Bestämmelserna i det tredje penningtvättsdirektivet skulle ha varit införlivade med svensk rätt den 15 december 2007. Direktivet införlivas dock med svensk rätt den 15 mars 2009 (se prop. 2008/09:70). Den definition av finansiellt institut som återgetts ovan överensstämmer dock, såvitt nu är av intresse, med definitionen av finansiellt institut i det direktiv på penningtvättsområdet som gällde dessförinnan (se rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar).

Bestämmelserna i anmälningsslagen införlivar alltså regler i penningtvättsdirektivet med svensk rätt. Penningtvättsdirektivet lämnar inte något utrymme att på nationell nivå göra ett sådant undantag som Ericsson önskar, dvs. att kundfinansiering inte ska omfattas av lagen (se avsnitt 5). Anmälningsslagen bör därför inte ändras i detta avseende.

8 Tillståndsplikt för ett företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten?

Prop. 2008/09:148

8.1 Gällande rätt

Enligt 1 kap. 4 § första stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse avses med finansieringsrörelse bl.a. näringsverksamhet som har till ändamål att ta emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten indirekt och lämna kredit etc. Bestämmelsen träffar ett företag som lämnar kredit och finansierar denna verksamhet med medel som lånats upp från exempelvis ett annat koncernföretag som i sin tur lånat upp från allmänheten.

Av förarbetena till bestämmelsen framgår att kravet på att även företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten ska vara tillståndspliktiga, infördes för att undvika att företag i en företagsgrupp för att undgå tillståndsplikt delar upp verksamheten mellan olika företag, exempelvis genom att ett företag lånar upp medel och ett annat företag lämnar kredit (prop. 2002/03:139 s. 222). Sådana kringgåenden kunde dels innebära att den bedömning som gjorts av hur regleringen bör utformas för att ge en fungerande kreditförsörjning kan visa sig felaktig, dels snedvrida konkurrensen.

Enligt gällande rätt fordrar emellertid inte all indirekt upplåning tillstånd. Som har behandlats i avsnitt 6 finns det i 29 § lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ett undantag för säljstödjande finansiering i icke-finansiella koncerner under förutsättning att företaget bara indirekt, via ett företag med vilket det finns ett nära samband, tar emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten. Av samma avsnitt framgår att denna övergångsbestämmelse föreslås upphävd och att det i stället införs ett permanent undantag. I avsnitt 6 redogörs för en enkät som skickats ut till medlemsstaterna inom EES. Svaren på den enkäten väcker frågan om det kan finnas skäl att ändra definitionen av finansieringsrörelse i 1 kap. 4 § första stycket 1 lagen om bank- och finansieringsrörelse så att kreditgivning m.m. som sker genom att medel lånas upp indirekt från allmänheten faller utanför definitionen, vilket skulle innebära att sådan rörelse inte längre omfattas av lagens bestämmelser om finansieringsrörelse.

8.2 Ändrad definition av finansieringsrörelse?

Regeringens förslag: Definitionen av finansieringsrörelse ska inte omfatta företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: I stort sett alla remissinstanser – däribland Riksbanken, Konsumentverket, Finansinspektionen, Svenskt Näringsliv och Finansbolagens Förening – tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet delar delvis den bedömning som görs i promemorian, men anser att det finns

anledning att särskilt beakta att företag som bedriver upplåning från allmänheten inte får öka på grund av försämrad genomlysning. Vidare finns det enligt fakultetsnämnden anledning att närmare undersöka vilken betydelse förslaget tillämpning i icke-finansiella koncerner kan ha för skyddet av det finansiella systemets stabilitet. *Svenska Bankföreningen* avstyrker förslaget med hänvisning till att konkurrensen snedvrids och att förtroendet för finansbolagen kan minska. Enligt föreningen kan förslaget dessutom få andra negativa effekter, för kunderna genom att sekretesskyddet försvinner och för företagen genom att utlands-etableringar och kreditupplysningsverksamhet försvåras.

Skälen för regeringens förslag: Den svenska regleringen av kreditinstitut inkluderar företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten för sin kreditgivning m.m. och är därigenom mer långtgående än vad EG-rätten uttryckligen kräver. Det torde därmed inte strida mot EG-rätten att ta bort tillståndsplikten för sådana företag. Vid bedömningen av om det är lämpligt att göra en sådan begränsning av det tillståndspliktiga området, bör det beaktas att en utgångspunkt för regleringen på finansmarknadsområdet är att inte införa eller behålla strängare regler i förhållande till EG-rätten än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med regleringen. Detta begränsar bl.a. risken för att de svenska företagen får sämre konkurrensförutsättningar än sina utländska motsvarigheter. Syftet med regleringen av finansieringsrörelse är främst att skydda den systemviktiga delen av kreditförsörjningen.

Den berörda begränsningen av tillståndsplikten kan göras genom ett ingrepp i definitionen av finansieringsrörelse i lagen om bank- och finansieringsrörelse, eftersom den är bestämmande för vilken verksamhet som ska omfattas av lagens bestämmelser. Om definitionen av finansieringsrörelse ändras så att verksamhet som bygger enbart på indirekt upplåning från allmänheten faller utanför definitionen, innebär det att företag som lämnar krediter m.m. med medel som lånas upp på det sättet inte längre kommer att vara kreditmarknadsföretag. Av detta följer att företagen i fråga inte längre kommer att vara tillståndspliktiga enligt den nämnda lagen och då ej heller stå under individuell tillsyn. Det gäller oavsett vilken typ av kreditgivning företagen ägnar sig åt och oavsett om de skulle ingå i en finansiell eller icke-finansiell koncern.

Om ett företag som enbart indirekt lånar upp medel från allmänheten för sin kreditgivning ingår i samma finansiella företagsgrupp som t.ex. en bank eller ett kreditmarknadsföretag (kreditinstitut), kan det emellertid komma att omfattas av viss tillsyn genom grupptillhörigheten. För tillsynen av ett kreditinstitut beaktas nämligen den finansiella ställningen för alla företag som ingår i samma finansiella företagsgrupp som kreditinstitutet.

Enligt gällande rätt består en finansiell företagsgrupp, något förenklat, av bl.a. å ena sidan institut (bank, kreditmarknadsföretag eller värdepappersbolag) och finansiella holdingföretag och å andra sidan bl.a. de institut och finansiella institut som de förstnämnda företagen är moderföretag till, har ägarintresse i, har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med eller har kapitalbindningar till (9 kap. 1 och 2 §§ lagen [2006:1371] om kapitaltäckning och stora exponeringar och 2 kap. 1 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd [2007:1] om kapitaltäckning och stora exponeringar). Det måste dock alltid ingå ett

institut i gruppen. Ett finansiellt holdingföretag är ett finansiellt institut som inte är ett blandat finansiellt holdingföretag enligt 1 kap. 1 § 3 lagen om (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat och som har minst ett dotterföretag som är kreditinstitut, värdepappersbolag, institut för elektroniska pengar eller motsvarande utländskt företag och vars dotterföretag uteslutande eller huvudsakligen utgörs av sådana företag eller finansiella institut.

Det är vanskligt att göra några generella uttalanden om vilka bestämmelser som kommer att vara tillämpliga på en koncern där ett företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten ingår. I en finansiell koncern kommer ett företag som fungerar som "internbank" för andra företag inom koncernen att behandlas som ett kreditinstitut (se avsnitt 6). Om definitionen av finansieringsrörelse i 1 kap. 4 § lagen om bank- och finansieringsrörelse ändras så att den inte längre omfattar indirekt upplåning, kommer sådana företag vars huvudsakliga verksamhet består i att lämna krediter m.m. och som indirekt lånar upp medel från allmänheten via "internbanken", att vara finansiella institut. De kan i den egenskapen komma att ingå i samma finansiella företagsgrupp som en "internbank". Företag vars huvudsakliga verksamhet är att lämna krediter omfattas dessutom av registreringsplikt enligt lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet.

Om företagets kreditgivning etc. inte är dess huvudsakliga verksamhet ingår företaget inte i samma finansiella företagsgrupp som "internbanken". I sådana fall kommer emellertid "internbankens" utlåning till det kreditgivande företaget att omfattas av bestämmelserna om stora exponeringar (jfr 7 kap. 6 § lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar). Det kreditgivande företaget kan alltså komma att beaktas vid tillsynen över "internbanken" och/eller som ett led i tillsyn över den finansiella företagsgruppen.

Till andra liknande regler som kan få betydelse, hör reglerna om tillsyn över försäkringsgrupper och finansiella konglomerat samt reglerna om skyldigheten för ett holdingföretag med blandad verksamhet att lämna samlad information. I det här sammanhanget kan också nämnas den s.k. banksmittobestämmelsen i 1 kap. 8 § lagen om bank- och finansieringsrörelse. Enligt den bestämmelsen ska, om ett kreditinstitut ingår i en finansiell företagsgrupp, vissa bestämmelser i lagen om bank- och finansieringsrörelse och bestämmelserna i lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar tillämpas även på de övriga företagen i företagsgruppen. Om det finns särskilda skäl, får dock ett företag undantas från dessa bestämmelser.

Av uppgifter från Finansinspektionen framgår att av de cirka 60 kreditmarknadsföretagen i Sverige är mer än hälften tillståndspliktiga på grund av att de indirekt lånar upp medel från allmänheten. En del av dessa företag ingår i svenska eller utländska bankkoncerner. Om kravet på tillstånd för indirekt upplåning i kombination med kreditgivning tas bort, kommer dessa företag inte att stå under individuell tillsyn. Däremot kommer de sannolikt att ingå i samma finansiella företagsgrupp som banken och därmed, enligt vad som nämnts ovan, omfattas av viss indirekt tillsyn. Flertalet av de företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten ingår dock i industrikoncerner. Om ändringen genomförs

kommer dessa företag inte att stå under individuell tillsyn. Huruvida de kommer att omfattas av tillsynen över finansiella företagsgrupper beror dock på om det finns någon bank, något kreditmarknadsföretag eller något värdepappersbolag i koncernen.

Det är inte möjligt att avgöra hur de aktuella företagen skulle ha organiserat sin upp- och utlåning, om inte indirekt upplåning hade ingått som ett led i definitionen av finansieringsrörelse. För att tillståndsplikten ska behållas för sådana företag bör det dock nu, när bestämmelsen varit i kraft några år, kunna redovisas några väl motiverade sakliga skäl för detta. Mot att ta bort tillståndsplikten talar den omständigheten att om koncernens verksamhet hade drivits i ett enda bolag hade den sannolikt varit tillståndspliktig. Genom att dela upp verksamheten mellan två bolag skulle företagen alltså inte behöva tillstånd för verksamheten. Investerarna i det upplånande företaget kommer dock att skyddas genom de bestämmelser som gäller för upplåningsverksamheten (lagen [1991:980] om handel med finansiella instrument eller lagen [2004:299] om inlåningsverksamhet). Det kreditgivande företags verksamhet kan även komma att omfattas av lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet och konsumentkreditlagen (1992:830). De regelverken är väl anpassade till att hantera de olika verksamheter som drivs av företagen. Det behöver inte befäras att en uppdelning av rörelsen mellan två företag kommer att öka risken i verksamheten eller minska genomlysningen. Det finns dock en risk för att företagen inte bara av rent organisatoriska skäl utan enbart för att undgå tillståndsplikten delar upp verksamheten mellan två företag. En koncern bestående av bara två företag (ett upplånande och ett utlånande) kommer dock att betraktas som en finansiell koncern, vilket innebär att det upplånande företaget blir tillståndspliktigt. Detta torde innebära att risken för den typen av kringgåenden blir liten. Till bilden hör också att tillståndsplikten för kreditgivande företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten, enligt uppgifter från Finansinspektionen, har gett upphov till en del tillämpningsproblem.

Om företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten ställs utanför regleringen i lagen om bank- och finansieringsrörelse så skulle det enligt *Svenska Bankföreningen* innebära att konkurrensen snedvrids och att förtroendet för finansbolagen kan minska. Enligt Bankföreningen skulle det vidare uppstå en icke önskvärd skillnad i behandlingen av företag som ingår i en finansiell företagsgrupp och sådana som ingår i en icke-finansiell koncern. Eftersom de sistnämnda inte kommer att omfattas av samma regelverk som de förstnämnda får de en konkurrensfördel. Vi anser emellertid att de anförda omständigheterna inte är av sådan betydelse att de bör utgöra skäl att behålla den nuvarande tillståndsplikten för de ifrågavarande företagen.

Enligt Bankföreningen kan förslaget dessutom få negativa effekter för kunderna genom att sekretesskyddet urholkas. Det föreningen syftar på är att bestämmelsen om tystnadsplikt i 1 kap. 10 § lagen om bank- och finansieringsrörelse inte kommer att vara tillämplig på de företag som indirekt finansierar sig genom upplåning från allmänheten. Vi anser emellertid att den omständigheten att det inte gäller något uttryckligt förbud mot att obehörigen röja enskildas förhållanden till företaget, inte med tillräcklig styrka talar mot avregleringen. De företag som inte längre

blir tillståndspliktiga kommer att befinna sig i samma situation som företag som i dag inte är tillståndspliktiga, t.ex. sådana som lämnar krediter utan att finansiera verksamheten med medel från allmänheten. Avsaknaden av en uttrycklig bestämmelse om tystnadsplikt har, såvitt vi känner till, inte inneburit att de oreglerade företagen missbrukat kundernas förtroende. Det bör även hållas i minnet att personuppgiftslagen (1998:204) innehåller regler till skydd för den enskildes integritet i samband med automatiserad behandling av personuppgifter.

Enligt Bankföreningen skulle ett slopande av tillståndsplikten även försvåra företagens utlandsetableringar. Det Bankföreningen syftar på torde vara att dotterföretag till en bank kan komma att behöva tillstånd för att driva verksamhet i en annan EES-stat via t.ex. filial om verksamheten är tillståndspliktig i det andra landet.

Vidare menar Bankföreningen att den föreslagna ändringen kommer att försvåra för företagen att driva kreditupplysningsverksamhet. Föreningen påpekar att ett tillståndspliktigt företag inte behöver tillstånd för att driva kreditupplysningsverksamhet. Enligt Bankföreningen är det också oklart vad som gäller beträffande möjligheten att fortsätta med utväxling av information om krediter med andra finansiella företag.

Av 1 § tredje stycket kreditupplysningslagen (1973:1173) framgår att lagen inte gäller för förmedling av kreditupplysningar mellan företag inom samma koncern, utom när upplysningen lämnas av ett företag som har tillstånd av Datainspektionen att driva kreditupplysningsverksamhet.

Enligt 5 a § samma lag hindrar inte bestämmelserna om tystnadsplikt i svenska kreditinstituts och värdepappersbolags verksamhet att uppgifter om lämnade krediter, betalningsförsummelser och kreditmissbruk utväxlas för kreditupplysningsändamål inom en krets som utgörs av dessa företag samt sådana företag som har tillstånd av Datainspektionen att driva kreditupplysningsverksamhet. Vid avgränsningen av den slutna användargruppen fäste regeringen särskild vikt vid att det för företagen i fråga skulle gälla en lagstadgad tystnadsplikt (prop. 1996/97:65 s. 24 ff). I en bankkoncern ingår dock som regel de finansiella instituten i samma finansiella företagsgrupp som banken. På gruppnivå tillämpar banken och de övriga företagen i gruppen samma riskhanteringsrutiner och samma metod för att beräkna kapitalkraven för verksamheten. För att detta ska fungera måste företagen kunna förmedla information inom koncernen avseende bl.a. betalningsförsummelser hos kunder. Det är också möjligt enligt ovan nämnda bestämmelser. Det kommer däremot inte vara möjligt för en bank eller ett kreditmarknadsföretag att lämna information till ett finansiellt institut i en annan koncern. De finansiella instituten har dock möjlighet att få information direkt från ett kreditupplysningsföretag.

Med hänsyn till de skäl som redovisats ovan görs sammanfattningsvis bedömningen att definitionen av finansieringsrörelse i lagen om bank- och finansieringsrörelse bör ändras så att den inte längre omfattar företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten. Detta skulle innebära, om ingen annan åtgärd vidtogs, att även sådana företag som redan har tillstånd att driva finansieringsrörelse inte längre skulle regleras av bestämmelserna i den lagen. Detta kan, som Bankföreningen påpekat, medföra vissa problem för verksamheten i dessa företag bl.a. när det gäller filialetablering utomlands. Sådana negativa konsekvenser kan

undvikas genom att befintliga kreditmarknadsföretag som finansierar sin kreditgivning genom indirekt upplåning från allmänheten får behålla sitt tillstånd att driva finansieringsrörelse även fortsättningsvis. Däremot ska naturligtvis inte några nya tillstånd beviljas för den typen av företag efter det att lagändringen har trätt i kraft.

Prop. 2008/09:148

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2009. Tillstånd att driva finansieringsrörelse som gäller vid ikraftträdandet, ska dock fortsätta att gälla.

Promemorians förslag avviker från regeringens genom att det i promemorians förslag ges utrymme för företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten att behålla tillståndet att driva finansieringsrörelse enbart till utgången av år 2009.

Remissinstanserna: *Svenskt Näringsliv*, *Ericsson Credit AB* och *Volvo Treasury AB* anser att ikraftträdandetidpunkten bör vara densamma för båda lagändringarna. De övriga remissinstanserna kommenterar inte förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Övergångstiden för vissa företag att få driva finansieringsrörelse utan krav på tillstånd enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse löper ut vid utgången av juni 2009. Det är därför lämpligt att de nya bestämmelserna om säljstödjande finansiering träder i kraft den 1 juli 2009.

Som framgår av avsnitt 8.2 föreslås att de företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten och redan har tillstånd att driva finansieringsrörelse ska få behålla detta även efter det att den nya definitionen av finansieringsrörelse har införts. Det behöver således i övergångsbestämmelser, föreskrivas att tillstånd för kreditmarknadsföretag att driva finansieringsrörelse som gäller vid ikraftträdandet, ska fortsätta att gälla. Detta betyder också att ändringsbestämmelserna kan träda i kraft vid en och samma tidpunkt.

10.1 Ekonomiska konsekvenser för företag som direkt träffas av lagförslagen

Den lagändring som avser säljstödande finansiering får till följd att en koncern kan lägga sin kundfinansieringsverksamhet i samma bolag som det i vilket upplåningen från allmänheten sker. Därmed ges ett utökat utrymme att bestämma hur verksamheten inom en icke-finansiell koncern organiseras, vilket kan leda till en effektivisering av koncernens verksamhet. Hur mycket företagen tjänar på en sådan effektivisering och hur många företag som kan komma att dra nytta av lagförslaget är däremot svårt att uppskatta.

Den lagändring som innebär att ett företag som bara indirekt lånar upp medel från allmänheten inte behöver ha tillstånd för sin verksamhet enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse och lyda under regleringen i den lagen, medför att för närvarande cirka 30 företag har möjlighet att välja ett sådant alternativ. För de företag som väljer att ta detta steg, framför att behålla sin gällande status som kreditmarknadsföretag, minskar de administrativa kostnaderna i form av rapportering av t.ex. kapitalkrav etc. till Finansinspektionen. Dessutom kommer de inte längre att behöva betala någon tillsynsavgift till inspektionen eller någon annan avgift som tas ut vid olika typer av provningar, t.ex. godkännande av ändring av bolagsordningen. Till detta kommer att företagen inte längre behöver följa de krav på hur verksamheten ska vara organiserad eller andra krav som gäller för verksamheten enligt rörelsereglererna. Det sistnämnda torde dock främst innebära en lättnad för de företag som inte ingår i samma finansiella företagsgrupp som ett kreditinstitut, eftersom flera av de krav som ställs på ett individuellt institut påverkar även andra företag i en finansiell företagsgrupp.

10.2 Ekonomiska konsekvenser för Finansinspektionen

De föreslagna ändringarna torde minska Finansinspektionen arbetsbörda något, då de företag som avses med förslagen i framtiden inte behöver ha något tillstånd av inspektionen innan de påbörjar sin verksamhet eller driva verksamheten i enlighet med bestämmelserna i lagen om bank- och finansieringsrörelse. Dessutom kan det förmodas att en del av de cirka 30 företag som i dag driver tillståndspliktig finansieringsrörelse, i vilken medel indirekt lånas upp från allmänheten, väljer att fortsättningsvis driva verksamheten utan att omfattas av den nämnda lagen. Det är dock svårt att närmare uppskatta hur stora resurser som kan frigöras för Finansinspektionen på grund av dessa minskningar av tillsynsområdet.

De företag, av för närvarande cirka 30, som på grund av lagändringarna väljer att stå utanför regleringen i lagen om bank- och finansieringsrörelse kommer inte längre att stå under Finansinspektionens tillsyn. Om företagen i fråga lämnar krediter till konsumenter kommer de i stället att stå under tillsyn av Konsumentverket såvitt avser sin kreditgivning (35 § konsumentkreditlagen [1992:830]). I förhållande till det totala antal företag som Konsumentverket har tillsyn över i dag rör det sig emellertid om ett förhållandevis litet antal företag. Konsumentverket behöver därför inte tillföras några nya resurser.

10.4 Ekonomiska konsekvenser för företagets kunder

Lagförslagen kommer inte ge någon direkt påverkan på företagets kunder. De av förslagen berörda företagen kommer, liksom tidigare, kunna erbjuda sina kunder finansiering, t.ex. i samband med avsättning av varor eller tjänster. Lagförslagen kan medföra effektivitetsvinster för vissa företag i och med att dessa i större utsträckning själva kan välja hur koncernens verksamhet ska organiseras. De besparingar detta kan leda till kan i slutändan komma företagets kunder till del, t.ex. i form av sänkta priser på företagets varor eller tjänster. Om detta sker och i så fall i vilken omfattning är inte möjligt att göra någon uppskattning av.

10.5 Andra aktörer som indirekt påverkas av lagförslaget

Ytterligare en grupp aktörer som kan anses påverkas av förslaget om undantag från tillståndsplikt för säljstödjande finansiering inom en icke-finansiell koncern, är de banker och kreditmarknadsföretag, vars verksamhet får drivas bara efter tillstånd av Finansinspektionen och vars verksamhet står under Finansinspektionens tillsyn. Det skulle kunna hävdas att dessa företag får en konkurrensnackdel i jämförelse med de företag som omfattas av den föreslagna undantagsbestämmelsen, eftersom de i verksamheten måste följa reglerna i bl.a. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar. I Ericssons skrivelse framhålls att telekomleverantörernas kreditgivning till sina kunder på intet sätt konkurrerar med aktörerna på finansmarknaden. Det skulle dock kunna hävdas att i andra fall kan de företag som omfattas av detta lagförslag konkurrera om samma kunder som bank- och kreditmarknadsföretag. En bilköpare kan t.ex. välja att finansiera sig via företaget som säljer bilen i stället för att låna hos en bank. Det bör emellertid påpekas att samma situation kan uppkomma med det regelverk som tillämpas i dag. De industrikoncerner som önskar att lämna krediter till sina kunder torde redan i dag kunna organisera verksamheten så att den inte fordrar tillstånd. De lättnader som föreslås här bedöms därför inte påverka konkurrensen mellan tillståndspliktiga och inte tillståndspliktiga företag nämnvärt.

11.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

1 kap.**4 §**

Förslaget behandlas i avsnitt 8.

Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att ett företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten och lämnar kredit inte längre anses driva finansieringsrörelse. Både upplåning och utlåning ska alltså ske i samma företag. Så är exempelvis fallet om företaget i fråga både lånar upp medel från allmänheten och lämnar kredit. Bestämmelsen utesluter dock inte att Finansinspektionen får genomlysna konstruktioner som uppenbarligen bara har till syfte att kringgå lagen. Som ett exempel kan nämnas ett företag i en icke finansiell koncern som lämnar krediter och garanterar ett annat företag i samma koncern vars enda syfte är att ge ut obligationer och lämna kredit till det kreditgivande företaget. I den angivna situationen bör det kreditgivande företaget vara tillståndspliktigt. Det upplånande företaget kan också vara tillståndspliktigt. Så är emellertid inte fallet om det omfattas av undantaget för ”internbanker” i 2 kap. 3 § första stycket 6.

Den nuvarande *andra stycket* har utgått som en följd av ändringen i första stycket.

2 kap.**3 §**

Förslaget behandlas i avsnitt 6.

I *första stycket fjärde punkten* har gjorts ett tillägg som innebär att de där angivna företagen inte behöver tillstånd för den finansieringsrörelse de driver. Undantaget omfattar bara företag som lånar upp medel från allmänheten genom att ge ut sådana överlåtbara värdepapper som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 b lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Begreppen överlåtbara värdepapper inkluderar i detta sammanhang penningmarknadsinstrument. Dit hör t.ex. sådana värdepapper som kan bli föremål för handel på kapitalmarknaden, t.ex. obligationer och andra skuldförbindelser, samt företagscertifikat och andra instrument som normalt omsätts på penningmarknaden, dock inte betalningsmedel.

Enligt den nya bestämmelsen ska den upplåning som sker från allmänheten ske mot utgivande av överlåtbara värdepapper med en löptid på minst ett år.

För att undantagsbestämmelsen ska vara tillämplig ska bolaget dessutom ingå i en koncern eller motsvarande utländsk företagsgrupp som inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet. Detta rekvisit finns, förutom i den övergångsbestämmelse som upphävs

(se 29 § lagen [2004:298]) om införande av lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse), även i punkten 6 i förevarande paragraf. Prop. 2008/09:148

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 juli 2009. De företag som indirekt lånar upp medel från allmänheten eller undantas från tillståndsplikt enligt undantagsbestämmelsen för säljstödjande finansiering, behöver alltså fr.o.m. denna tidpunkt inte längre tillstånd för verksamheten. Ett tillstånd att driva finansieringsrörelse som har beviljats ett kreditmarknadsföretag före den 1 juli 2009 ska dock fortsätta att gälla om företaget så önskar. Om företaget avstår från tillståndet, ska det anmäla det till Finansinspektionen. Av 15 kap. 3 § första stycket 3 lagen om bank- och finansieringsrörelse framgår att tillståndet i så fall ska återkallas.

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § och 2 kap. 3 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §

Med finansieringsrörelse avses rörelse i vilken det ingår näringsverksamhet som har till ändamål att

1. ta emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten, direkt eller indirekt via ett företag med vilket det finns ett nära samband, och

2. lämna kredit, ställa garanti för kredit eller i finansieringssyfte förvärva fordringar eller upplåta lös egendom till nyttjande (leasing).

Nära samband skall anses finnas mellan företag som ingår i samma koncern eller på annat sätt har, genom gemensamt ägande, avtal eller liknande, sådan samhörighet att den ekonomiska utvecklingen för ägaren eller ett eller flera av företagen är väsentligen beroende av utvecklingen i ett eller flera av de andra företagen.

2 kap.

3 §

Tillstånd enligt denna lag behövs inte för finansieringsrörelse som drivs av

1. en bank,
2. ett utländskt bankföretag som har tillstånd att driva bankrörelse i Sverige enligt 4 kap. 4 §,

3. ett försäkringsföretag, ett värdepappersföretag, Svenska skeppshypotekskassan eller en pantbank enligt pantbankslagen (1995:1000), i den utsträckning det är tillåtet enligt den för dem tillämpliga lagstiftningen,

4. ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av företaget,

4. ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av

a) företaget, eller

b) ett annat företag i samma

koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet, och att företaget som tillhandahåller finansieringen lånar upp medel genom att ge ut överlåtbara värdepapper enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 b lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden med en löptid på minst ett år, Prop. 2008/09:148 Bilaga 1

5. ett aktiebolag eller en ekonomisk förening om
- a) verksamheten består i att vid enstaka tillfällen förvärva fordringar, och
 - b) medel för verksamheten inte löpande anskaffas från allmänheten,
6. ett företag som bara finansierar andra företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet,
7. en ekonomisk förening, vilken
- a) som medlemmar vid varje tillfälle har högst 1 000 fysiska personer,
 - b) som medlemmar antar bara personer som ingår i en i förväg identifierbar begränsad krets som också anges i föreningens stadgar,
 - c) tar emot återbetalningspliktiga medel bara från medlemmarna eller från finansiella företag, och
 - d) har till ändamål bara att med sådana medel som avses i c tillgodose finansieringsbehov hos medlemmarna.

Undantagen enligt första stycket 5 och 7 för rörelse som drivs av aktiebolag eller ekonomisk förening gäller även för sådan rörelse som drivs av motsvarande utländska företag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009 i fråga om 2 kap. 3 § och i övrigt den 1 januari 2010.

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Härigenom föreskrivs att 29 § lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2009.

Remissinstanser som haft möjlighet att yttra sig över promemorian Säljstödjande finansiering, Ds 2008:59

Prop. 2008/09:148
Bilaga 2

Sveriges riksbank, Finansinspektionen, Konsumentverket, Konkurrensverket, Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund, Finansbolagens Förening, Företagarna, Svensk Handel, Svenskt Näringsliv, Juridiska fakulteten vid Stockholms Universitet, Ericsson Credit AB och Volvo Treasury AB.

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § och 2 kap. 3 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***1 kap.****4 §**

Med finansieringsrörelse avses rörelse i vilken det ingår näringsverksamhet som har till ändamål att

1. ta emot återbetalningspliktiga 1. ta emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten, *direkt eller* medel från allmänheten, och *indirekt via ett företag med vilket det finns ett nära samband,* och

2. lämna kredit, ställa garanti för kredit eller i finansieringssyfte förvärva fordringar eller upplåta lös egendom till nyttjande (leasing).

Nära samband skall anses finnas mellan företag som ingår i samma koncern eller på annat sätt har, genom gemensamt ägande, avtal eller liknande, sådan samhörighet att den ekonomiska utvecklingen för ägaren eller ett eller flera av företagen är väsentligen beroende av utvecklingen i ett eller flera av de andra företagen.

2 kap.**3 §**

Tillstånd enligt denna lag behövs inte för finansieringsrörelse som drivs av

1. en bank,
2. ett utländskt bankföretag som har tillstånd att driva bankrörelse i Sverige enligt 4 kap. 4 §,
3. ett försäkringsföretag, ett värdepappersföretag, Svenska skeppshypotekskassan eller en pantbank enligt pantbankslagen (1995:1000), i den utsträckning det är tillåtet enligt den för dem tillämpliga lagstiftningen,
4. ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av företaget,
4. ett företag som tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av

¹ Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

a) företaget, eller
 b) ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att – koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet, och
 – företaget som tillhandahåller finansieringen lånar upp medel från allmänheten bara genom att ge ut sådana överlåtbara värdepapper som avses i 1 kap. 4 § första stycket 2 b lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden med en löptid på minst ett år,

5. ett aktiebolag eller en ekonomisk förening om

a) verksamheten består i att vid enstaka tillfällen förvärva fordringar, och

b) medel för verksamheten inte löpande anskaffas från allmänheten,

6. ett företag som bara finansierar andra företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp, förutsatt att koncernen eller företagsgruppen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet,

7. en ekonomisk förening, vilken

a) som medlemmar vid varje tillfälle har högst 1 000 fysiska personer,

b) som medlemmar antar bara personer som ingår i en i förväg identifierbar begränsad krets som också anges i föreningens stadgar,

c) tar emot återbetalningspliktiga medel bara från medlemmarna eller från finansiella företag, och

d) har till ändamål bara att med sådana medel som avses i c tillgodose finansieringsbehov hos medlemmarna.

Undantagen enligt första stycket 5 och 7 för rörelse som drivs av aktiebolag eller ekonomisk förening gäller även för sådan rörelse som drivs av motsvarande utländska företag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.

2. Ett tillstånd för ett kreditmarknadsföretag att driva finansieringsrörelse som gäller vid ikraftträdandet ska fortsätta att gälla.

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:298) om införande av
lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

Prop.2008/09:148
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 29 § lagen (2004:298) om införande av lagen
(2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ska upphöra att gälla vid
utgången av juni 2009.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2009-02-27

Närvarande: F.d. justitierådet Nina Pripp, regeringsrådet Nils Dexe och f.d. justitieombudsmannen Nils-Olof Berggren.

Säljstödjande finansiering

Enligt en lagrådsremiss den 19 februari 2009 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
2. lag om ändring i lagen (2004:298) om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Eva Forssell.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse krävs det tillstånd för att bedriva finansieringsrörelse. En definition av detta begrepp finns i 1 kap. 4 §. Från lagens tillståndskrav gäller vissa undantag. De i lagen intagna undantagsbestämmelserna finns i 2 kap. 3 §. Ytterligare ett undantag finns i 29 § i lagen om införande av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

I lagrådsremissen föreslås ändring i definitionen i 1 kap. 4 § av begreppet finansieringsrörelse. Vidare föreslås att den nyss nämnda 29 § upphävs och ersätts av ytterligare ett i 2 kap. 3 § 4 intaget undantag från tillståndsplikten. Undantaget innebär att ett företag inte driver tillståndspliktig finansieringsrörelse, om det tillhandahåller finansiering i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av ett annat företag i samma koncern eller motsvarande utländska företagsgrupp. Detta undantag gäller dock endast under närmare angivna förutsättningar. I fråga om förslagets närmare utformning och innebörd hänvisas här till remissen.

Lagrådet har inte någon erinran mot de framlagda lagförslagen. Frågan är emellertid om de är förenliga med EG-rätten. Av central betydelse är här Europaparlamentets och rådets direktiv (2006/48/EG) av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut; särskilt den i artikel 4.1.a i direktivet intagna definitionen av begreppet kreditinstitut.

Under beredningen av lagstiftningsärendet har Finansdepartementet tillställt ett antal stater, däribland EES-staterna, en enkät om hur den nationella regleringen av säljstödjande verksamhet är utformad i respektive stat. Med hänvisning bl.a. till svaren på denna enkät redogör

regeringen i lagrådsremissen närmare för skälen för sin bedömning att Prop.2008/09:148
det nu föreslagna undantaget i 2 kap. 3 § 4 i lagen om bank- och Bilaga 4
finansieringsrörelse är förenligt med EG-rätten.

Lagrådet anser att det inte är möjligt att dra någon säker slutsats i frågan om den föreslagna regleringen är förenlig med EG-rätten. Det torde inte heller vara möjligt att genom ytterligare utredning bringa full klarhet i frågan. Mot bakgrund av det underlag som redovisas i remissen vill Lagrådet dock inte rikta någon erinran mot att lagförslagen förs vidare.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 2009

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Odell, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Erlandsson, Hägglund, Björklund, Carlsson, Littorin, Borg, Malmström, Sabuni, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Björling

Föredragande: statsrådet Odell

Regeringen beslutar proposition 2008/09:148 Säljstödjande finansiering